

**USE OF DIDACTIC GAME TECHNOLOGIES IN MOTHER
LANGUAGE LESSONS**

Ergasheva Mohigul Haydarovna

*Associate Professor, Department of Primary Education Tashkent University of
Applied Sciences*

Ro'zaliyeva Nargiza Bekmurod qizi

*Student, Primary Education Program Faculty of Pedagogy Tashkent University
of Applied Sciences*

E-mail: nargizarozaliyeva1@gmail.com

Saydivaliyeva Sevinch Zohid qizi

*Student, Primary Education Program Faculty of Pedagogy Tashkent University
of Applied Sciences*

E-mail: saydivaliyevasevinch080@gmail.com

Yusupjonova Nasiba Dilshod qizi

*Student, Primary Education Program Faculty of Pedagogy Tashkent University
of Applied Sciences*

E-mail: nodirarashidova35@gmail.com

Abstract: This article is about increasing the effectiveness of education, individualizing and personalizing education, teaching students to think independently, analyze, reflect creatively and express their opinions freely based on the implementation of didactic games and interactive teaching methods in all native language and literature lessons. The use of didactic game technologies in native language lessons is of great importance in the active, conscious and sustainable formation of students' language skills. Secondly, in the current educational process, interactive approaches, the development of communicative competence, strengthening creativity and increasing motivation are a priority task.

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

Keywords: Didactics, interactive, methods, school, classroom, lesson, game, technology, education, method, pedagogy, team, student, word groups, methodology, language.

**ONA TILI DARSLARIDA DIDAKTIK O‘YIN TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISH**

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА
УРОКАХ РОДНОГО ЯЗЫКА**

Toshkent Amaliy Fanlar Universiteti, Boshlang‘ich ta‘lim kafedrasida dotsenti

Ergasheva Mohigul Haydarovna

Toshkent Amaliy Fanlar Universiteti “Pedagogika” fakulteti

“Boshlang‘ich ta‘lim” yo‘nalishi talabalari

Ro‘zaliyeva Nargiza Bekmurod qizi

e-mail: nargizarozaliyeva1@gmail.com

Saydivaliyeva Sevinch Zohid qizi

e-mail: saydivaliyevasevinch080@gmail.com

Yusupjonova Nasiba Dilshod qizi

e-mail: nodirarashidova35@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada didaktik o‘yinlar va interfaol ta‘lim metodlarini barcha ona tili va adabiyot darslarida tatbiq etish asosida ta‘lim samaradorligini oshirish, ta‘limni individuallashtirish, shaxsga yo‘naltirish, o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga, tahlil qilishga, ijodiy mulohaza yuritishga va erkin fikr bildirishga o‘rgatish haqida boradi. Ona tili darslarida didaktik o‘yin texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini faol, ongli va barqaror shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ikkinchidan, hozirgi ta‘lim jarayonida interfaol yondashuvlar, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish, ijodkorlikni kuchaytirish hamda motivatsiyani oshirish ustuvor vazifa hisoblanadi.

JOURNAL OF PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH VOLUME-1, ISSUE-5, 2026

Kalit so'zlar: Didaktika, interfaol, metodlar, maktab, sinf., dars, o'yin , texnologiya, ta'lim, metod, pedagogika, jamoa, o'quvchi, so'z turkumlari, metodika, til.

Аннотация: Данная статья посвящена повышению эффективности образования, индивидуализации и персонализации обучения, развитию у учащихся самостоятельного мышления, аналитического мышления, творческого осмысления и свободного выражения своего мнения на основе внедрения дидактических игр и интерактивных методов обучения на всех уроках родного языка и литературы. Использование дидактических игровых технологий на уроках родного языка имеет большое значение для активного, осознанного и устойчивого формирования языковых навыков учащихся. Во-вторых, в современном образовательном процессе приоритетными задачами являются интерактивные подходы, развитие коммуникативной компетенции, укрепление креативности и повышение мотивации.

Ключевые слова: Дидактика, интерактивные методы, школа, класс, урок, игра, технология, образование, метод, педагогика, команда, ученик, группы слов, методология, язык.

KIRISH

Bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan globallashuv davrida har bir davlatning kelajagi uning intellektual salohiyati, ta'lim tizimining sifati va barkamol avlod tarbiyasi bilan uzviy bog'liqdir. O'zbekiston Respublikasida Uchinchi Renessans poydevorini barpo etishdek ulug'vor maqsad yo'lida ta'lim sohasi tubdan isloh qilinmoqda. Bu borada davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: *“Maktab – bu hayot-mamot masalasi, kelajak masalasidir. Uni hal qilmasdan turib, boshqa sohalardagi islohotlarni muvaffaqiyatli yakunlab bo'lmaydi”*.¹ Hozirgi kunda mamlakat taraqqiyoti bevosita bilimli, intellektual salohiyatga ega yoshlar qo'lida. Shuning uchun ta'lim

¹ <https://www.president.uz/oz>

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

tizimida didaktik o'yinlar, interaktiv metodlar va ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim samaradorligini sezilarli oshiradi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ta'lim jarayonini isloh qilish va uning samaradorligini oshirish eng dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, umumiy o'rta ta'lim tizimiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim tizimi o'quvchi shaxsining shakllanishida tamal toshi hisoblanadi. Ona tili darslari esa nafaqat savodxonlikni o'rgatuvchi, balki bolaning tafakkur olamini kengaytiruvchi, milliy o'zligini anglatuvchi va muloqot madaniyatini shakllantiruvchi asosiy fandır. Inson shaxsini har tomonlama kamol toptirish, o'sib kelayotgan yosh avlodda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini uyg'otishda ona tili va adabiyot darslarining o'rni beqiyosdir.

Ma'lumki, umumiy o'rta ta'limda ona tili darslarining alohida o'rni bor. Bu darslarni samarali tashkil qilish unda zamonaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llashni taqozo etadi. Hozirgi ta'lim-tarbiya sohasida keng rivojlanib borayotgan yo'nalishlardan biri didaktik o'yin texnologiyalaridan samarali foydalanish hisoblanadi. Didaktik o'yinlar texnologiyasi dars jarayonida turli o'yinlarni qo'llash orqali darsda jonlanish, faol harakat va qiziqish uyg'otishni maqsad qiladi. Ta'lim tizimining boshlang'ich bosqichida maxsus didaktik o'yinlar kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga turtki beradi. Bugungi ta'limda o'quvchi faoliyatini jonlantirish, uning qobiliyatini o'stirish, mustaqil amaliy ish yuritish malakasini shakllantirish muhim hisoblanadi. O'quvchilarga bir xil qolipdagi an'anaviy darslar yoqmaydi, ularni zeriktiradi, natijada darsni yaxshi o'zlashtira olmaydi. Shuning uchun har bir darsni tashkil etishda ilg'or va interfaol usullardan foydalanish zarur.

Ta'lim jarayoni o'quvchilarda ilmiy dunyoqarashni tarkib toptirish, ularning bilish qobiliyatlarini o'stirish, ularni vatanni sevish va unga sodiqlik ruhida tarbiyalash ularni vatanni sevish va unga sodiqlik ruhida tarbiyalash kabi muhim vazifalarni ado etadi. Ta'lim jarayonida faqat bilim berish emas, balki tarbiya berish ham xal qilinadi.

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

Bilim jarayonining ilmiy, nazariy, uslubiy va amaliy asoslarini ya'ni ta'lim, bilim berish o'qitish nazariyasi bilan pedagogikaning mustaqil bo'limi didaktika – ta'lim nazariyasi shug'ullanadi.

Didaktika – (qadimgi yunoncha: διδακτικός, didaktikos — „o'rgatuvchi“, „ta'lim beruvchi“)- pedagogikaning tarmog'i.² Ta'lim qonuniyatlarini o'rgatish, tahlil qilish jarayonida ta'lim tushunchasi uning mohiyati, mazmun va vazifalari, o'qitish prinsiplari, shakllari haqida bilimlar bayon etiladi. Didaktika pedagogikaning «nimaga o'qitish», «nimani o'qitish» va «qanday o'qitish» kabi savollariga javob izlaydi.

Ta'lim – insoniyat tajribasining ma'lum tomonlarini yoritib o'quvchilar ijtimoiy taraqqiyotining hozirgi talablariga muvofiqo'quvchilar ijtimoiy taraqqiyotining hozirgi talablariga muvofiq darajada bilim va tarbiyaga ega bo'lishlarini ta'minlaydigan faoliyatdir. O'qituvchi ta'lim jarayonida faqat bilim berish bilan chegaralanmaydi, balki bu jarayonda o'quvchi talabaga ta'sir ko'rsatadi bu esa ularning bilim olishlarini yanada rivojlantiradi, natijada o'quvchi ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. ta'limdavigi yutuqlar avvalo o'quvchiga bog'liq. Mutaxassis sifatida o'z fanini chuqur bilishi, pedagogik muloqat ustasi bo'lishi, psixologik-pedagogik va uslubiy bilim va malakalarni egallashi har xil pedagogik vaziyatlarni zudlik bilan o'rganish va baholash, pedagogik ta'sir ko'rsatishning maqbul usul va vositalarini tanlay olish qobiliyatiga ega bo'lish kerak.

Didaktik o'yin - bu ma'lum maqsadga qaratilgan, qoidalar bilan chegaralangan, o'quv jarayonida bilim olishni o'yin shaklida tashkil etishga imkon beruvchi metod hisoblanadi. U nafaqat o'quvchilarning bilimini oshirishga, balki ularda ijodkorlik, mantiqiy fikrlash, hamkorlikda ishlash, muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Didaktik o'yinlarning turlari. Didaktik o'yinlar turli ko'rinishlarga ega bo'lib,

² <https://uz.wikipedia.org/wiki/Didaktika>

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

ulardan foydalanish darsning maqsadi, mazmuni va bosqichiga bog'liq. Asosiy turlaridan ayrimlarini qo'rib chiqamiz:³

Ma'lumotli o'yinlar-bu o'yinlar bilimlarni takrorlash va mustahkamlashga xizmat qiladi. masalan, viktorinalar, jumboqlar yoki savol-javob o'yinlari;

Ro'lli o'yinlar- o'quvchilar muayyan ro'llarni bajarish orqali o'rganayotgan mavzuni chuqurroq tushunadilar. Masalan, tarixiy voqealarni sahnalashtirish;

Mantiqiy o'yinlar - mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga mo'ljallangan. Masalan, krossvordlar, topishmoqlar, harakatli o'yinlar, ayniqsa, boshlang'ich sinflarda qo'llanilib, jismoniy faollik bilan birga bilim berishni maqsad qiladi.

Ma'lumki, har qanday tilni o'rgatish, avvalo shu tildagi so'zlarni o'zlashtirishdan boshlanadi. O'rganilgan so'zlarni boshqa so'zlarga bog'lab, so'z birikmalari va gaplar tuzush orqali ular asta-sekinlik bilan nutq jarayoniga olib kiritiladi: o'yin kichik maktab yoshidagi maktab o'quvchilar faoliyatida asosiy o'rinni egallaydi. Bolalarning yosh va psixologik xususiyatlaridan kelib chiqib aytadigan bo'lsak, o'yin dunyoni va o'zlikni anglashda, bog'lanishli nutqni o'stirishda asosiy vosita hisoblanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari aqliy va jismoniy faoliyatini tashkil qilish va rivojlantirish mazmunida didaktik o'yinlar alohida ahamiyat kashf etadi. Didaktik o'yinlar o'quvchilarning ma'naviy va axloqiy kamolotida, ularning barkamol inson bo'lib kamol topishida ulkan tarbiyaviy ta'sir qudratiga egadir.

Didaktik o'yinlar maqsadiga ko'ra 3 omilni o'z ichiga oladi:⁴

- ✓ O'yinning vazifasi.
- ✓ O'yinning harakati.
- ✓ O'yinning qoidasi

Har bir didaktik o'yinni boshlashdan oldin o'quvchilarga o'yinning qoidasi, mazmuni, yakuni nimadan iborat ekanini o'qituvchi tomonidan tushuntiriladi.

³ Musayeva N.N., Musayeva N.A., Xamdamova M.A. Ta'lim jarayonida didaktik o'yinlarning o'rmi va ahamiyati // Inter education&global study. – 2024. – №10. – B. 236–242. – ISSN 2992-9024. – <https://www.intereduglobalstudy.com>

⁴ Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. O'quv jarayonida innovatsion texnologiyalar: metodik tavsiyalar. – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2008. – 180 b.

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

O'quvchilar uni tushunib, anglab, shu asosda harakat qiladilar. Boshlang'ich ta'limda didaktik o'yinlarga axborotlarni tashuvchi manba sifatida qaraladi. Dars jarayonida didaktik o'yinlarni tashkil etish o'quvchilar o'rtasida muloqot qilish, diqqatni jamlash va o'z navbatida hozirjavoblik kabi xislatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Boshlang'ich ta'lim jarayonida o'yindan muntazam ravishda foydalanish ta'limda tabiiy sharoitni yaratadi bu esa o'quvchilarni dars davomida erkin faoliyat olib borishlariga imkoniyat yaratadi. O'yindan samarali va olib borilayotgan darsning mazmuniga mos holda foydalanish o'quvchiga dars davomida berilayotgan manbaalarni mustaqil o'zlashtirishini, ijodiy tafakkurini o'stiradi. O'yin o'quvchilarni yashirin imkoniyatlari va fanga bo'lgan qiziqishini ochib beradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari ta'lim olishlarida dars jarayonini didaktik o'yinlar asosida tashkil etish va shu o'yinlarni ko'rgazmali qurollar bilan boyitish o'quvchilarni hozirjavoblikka, zehni bo'lishga, har bir ishda tashabbus ko'rsatishga va fanga chuqur qiziqish bilan nazar solishga undaydi. Shuningdek, dars jarayonida olgan nazariy bilimlarini amaliyotda tadbqiq qilishga va yanada ko'proq o'qishga undaydi. Natijada kelajakda komil inson bo'lib yetishishida g'oyat katta tarbiyaviy ta'sir ko'rsatadi.

Didaktik o'yinlarning tarkibiy komponentlari quyidagilar: o'yin mantiqi, o'yinning harakati, o'yin qoidasi. O'yin mantiqi asosan uning sarlavhasida aks etadi. O'yin harakati jarayonida o'quvchilarning bilish faolligini oshirishga, o'quvchilarning o'z qobiliyatini namoyon qilishiga, o'yin maqsadiga erishish uchun o'z bilimi, ko'nikma va malakalarini qo'llashga imkoniyat yaratiladi. O'yin qoidasi o'yin jarayonini to'g'ri tashkil etishga yordam beradi. U o'quvchilar xulqini ularning o'zaro munosabatlarini tartibga soladi. Didaktik o'yinlarda ma'lum bir natijaga erishiladi, uning finali uning tugaganligini bildiradi. O'yinda ma'lum bir didaktik maqsad qo'yilaaadi va bu maqsadga erishilishi o'quvchilarda ma'naviy va aqliy qoniqish hissini shakllantiradi. Didaktik o'yinlar hamma vaqt ham o'qituvchi uchun o'quvchilarning bilim o'zlashtirishi yoki o'zlashtirilgan bilimlarni amaliyotga qo'llash ko'rsatgichi

hisoblanadi.

Ta'lim uzoq davom etadigan jarayon bo'lib, uning sifati darsda qo'llanilgan metodlarga bog'liq. Darsning mazmunli o'tishi, unda qanday metodlardan foydalanilgani va natijaga erishilgani o'qituvchining mahorati, bilim darajasini belgilaydi. Darsda metodlar to'g'ri tanlansa, maqsadga tez va oson erishiladi. Interfaol metodlarni tanlash har bir darsning didaktik maqsadidan kelib chiqqan holda amalga oshiriladi. Bu esa o'qituvchidan har doim bir xil usulda emas, dars mavzusiga mos metodlar asosida dars o'tishni talab etadi. Buning uchun o'qituvchi doimo o'z ustida ishlashi, bilim va kasbiy malakasini oshirib borishi, ilm-fan yangiliklaridan xabardor bo'lishi va o'z faoliyatida samarali foydalanishi lozim

1-jadval. Didaktik o'yinlarning ta'lim sifatiga ta'siri

№	Didaktik o'yin vazifasi	Mazmuni	Pedagogik natijasi
1	Bilimlarni mustahkamlash	O'rganilgan mavzular o'yin orqali qayta takrorlanadi va xotirada muhrlanadi	Nazariy bilimlarning amaliy ko'nimaga aylanishi ta'minlanadi.
2	Mantiqiy fikrlashni o'stirish	O'yin davomida o'quvchi tezkor qaror qabul qiladi va muammoli vaziyatdan chiqadi	O'quvchida mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyati shakllanadi
3	Psixologik tayyorgarlik	Murakkab mavzular o'yin shaklida berilganda o'quvchidagi qo'rquv va toliqish yo'qoladi	Darsga bo'lgan ijobiy motivatsiya va qiziqishi oshadi
4	Jamoaviy hamkorlik	Guruhli o'yinlarda o'quvchilar bir-biriga	Ijtimoiy moslashuv va jamoada ishlash

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

		yordam berishni va umumiy maqsad sari intilishni o'rganadi	madaniyati rivojlanadi
5	Nazorat va baholash	O'quvchi o'z bilim darajasini tahlil qiladi va qiziqarli tarzda ko'radi	O'z-o'zini nazorat qilish va bilmidagi bo'shliqlarni aniqlash imkonini beradi

Mazkur natijalar shuni ko'rsatadiki, Mazkur natijalar shuni ko'rsatadiki, didaktik o'yinlar ta'lim jarayonining sifatini oshirishda va o'quvchilarda mavzuga nisbatan barqaror qiziqish uyg'otishda asosiy omil hisoblanadi. Ayniqsa, o'yin elementlarining dars mazmuniga singdirilishi o'quvchilarning darsdagi zerikishini bartaraf etib, ularning bilimlarini amaliy va qiziqarli shaklda o'zlashtirishlariga xizmat qiladi. Didaktik o'yinlar asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchi shunchaki ma'lumot qabul qiluvchi emas, balki o'yin ishtirokchisi va izlanuvchi sifatida namoyon bo'ladi.

Shuningdek, bunday o'yinli vaziyatlar jarayonida o'quvchilar o'z bilimlarini sinab ko'rishga, tezkor qaror qabul qilishga va ijodiy yondashishga o'rganadilar. Bu esa ularning mustaqil fikrlash hamda muammoli vaziyatlardan chiqish kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Musobaqa xarakteridagi yoki jamoaviy o'yinlar orqali esa o'quvchilarda sog'lom raqobat, o'zaro ko'maklashish va umumiy natija uchun mas'uliyatni his qilish ko'nikmalari shakllanadi.

Umuman olganda, didaktik o'yinlar orqali tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning nafaqat bilimlarini, balki ularning ijtimoiy-psixologik tayyorgarligini va o'quv faoliyatiga bo'lgan ijobiy munosabatini kompleks rivojlantirishga yordam beradi ya'ni o'z faoliyatini tahlil qilish va baholash qobiliyatini rivojlantiradi. O'quvchi o'zining kuchli va zaif tomonlarini anglay boshlaydi, bu esa uning keyingi o'quv faoliyatini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

JOURNAL OF PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH VOLUME-1, ISSUE-5, 2026

Umuman olganda, didaktik metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi hamda zamonaviy ta'lim talablariga mos keluvchi samarali pedagogik yondashuv sifatida namoyon bo'ladi.

Didaktik o'yinlarning asosiy turlari va tarkibi

Boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan didaktik o'yin metodlari o'zining mazmuni va vazifasiga ko'ra bir necha turlarga bo'linadi. Har bir tur o'quvchilarning muayyan ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi va ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim o'rin egallaydi.

Avvalo, didaktik o'yin turlari tarkibiga kiruvchi syujetli-rolli o'yinlar o'quvchilarning ijtimoiy tajribasini boyitadi. Bunday o'yinlarda o'quvchilar muayyan rollarni bajarish orqali hayotiy vaziyatlarni aks ettiradilar, bu esa ularning nutqini, muloqot madaniyatini va mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Ijodiy o'yinlar esa o'quvchilarning tasavvurini kengaytirib, ularni yangicha fikrlashga undaydi. Muammoli

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

vaziyatli o‘yinlar orqali esa o‘quvchilar muayyan muammoni hal qilish jarayonida mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradilar.

O‘yinli strategiyalar o‘quvchilarning faolligini oshirishga qaratilgan metodlar majmuasidir. Masalan, “Aqliy hujum” metodi orqali o‘quvchilar berilgan muammo yuzasidan erkin fikr bildiradilar va turli g‘oyalarni ilgari suradilar. “Bumerang” strategiyasi o‘quvchilarni o‘zlashtirilgan bilimlarni qayta ishlash va boshqalarga yetkazishga o‘rgatadi. “Galereya” usuli esa o‘quvchilar ishlarini namoyish etish va o‘zaro baholash imkonini yaratadi. “Zig-zag” metodi orqali o‘quvchilar kichik guruhlarda ishlash orqali bilim almashadilar, “Rolli o‘yin” esa ularni real hayotiy vaziyatlarga tayyorlaydi.

Mantiqiy o‘yinlar o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. “Zinama-zina” o‘yini bilimlarni bosqichma-bosqich o‘zlashtirishga yordam beradi. “Muz yorar” o‘yini dars boshida muhitni faollashtirish va o‘quvchilarni darsga jalb etish uchun qo‘llaniladi. “Rotatsiya” metodi guruhlarda o‘rtasida fikr almashishni tashkil etadi. “Yumaloqlangan qor” usuli esa kichik g‘oyalarni birlashtirib, katta xulosaga kelishga yordam beradi.

Grafik organayzerlar o‘quvchilarning axborotni tizimlashtirish ko‘nikmasini rivojlantiradi. “BBB” (Bilaman – Bilmoqchiman – Bildim) jadvali orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini tahlil qiladilar. “Konseptual jadval” ma’lumotlarni taqqoslash va umumlashtirishga yordam beradi. “Venn diagrammasi” o‘xshash va farqli jihatlarni aniqlashda qo‘llaniladi. “Klaster” metodi esa g‘oyalarni tizimli ravishda guruhlash imkonini beradi.

Nazorat o‘yinlari o‘quvchilarning bilimini tekshirish va baholashga xizmat qiladi. “Test-pazl” o‘yini test savollarini qiziqarli shaklda yechishga imkon beradi. “Krossvord” o‘quvchilarning lug‘at boyligini oshiradi va bilimlarni mustahkamlaydi. “Nilufar guli” metodi tushunchalarni bosqichma-bosqich kengaytirishga yordam beradi. “Kim epchil?” o‘yini esa tezkorlik va aniqlikni rivojlantiradi.

JOURNAL OF PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH VOLUME-1, ISSUE-5, 2026

Shunday qilib, didaktik o'yin metodlarining har bir turi o'ziga xos didaktik vazifani bajaradi va o'quvchilarning bilim, ko'nikma hamda malakalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Ularni o'quv jarayonida maqsadga muvofiq qo'llash ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Boshlang'ich ta'lim jarayonida didaktik o'yin metodlaridan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularni faol ishtirokchi sifatida jalb etish hamda bilimlarni samarali o'zlashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Didaktik o'yinlar o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos ravishda tashkil etilib, ularning tafakkurini rivojlantirish, mustaqil fikrlashga o'rgatish va ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yin faoliyati yetakchi faoliyat turi hisoblanganligi sababli, ta'lim jarayonida o'yin elementlaridan foydalanish yuqori samaradorlikni ta'minlaydi.

Didaktik o'yinlar orqali o'quvchilar bilimlarni oson va qiziqarli tarzda o'zlashtiradilar, ularning darsga nisbatan motivatsiyasi ortadi. Bunday o'yinlar o'quvchilarda diqqat, xotira, tafakkur, nutq va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, o'yin jarayonida o'quvchilar o'zaro hamkorlikda ishlashni, fikr almashishni va jamoa bilan ishlashni o'rganadilar.

Boshlang'ich ta'limda didaktik o'yin metodlaridan samarali foydalanish bir qator pedagogik omillarga bog'liqdir. Avvalo, o'qituvchi o'yin metodlarining mazmuni va ularni qo'llash usullarini yaxshi bilishi zarur. Har bir o'yin darsning maqsadi va mavzusiga mos ravishda tanlanishi lozim. Masalan, yangi bilimlarni o'zlashtirish jarayonida muammoli o'yinlardan foydalanish samarali bo'lsa, bilimlarni mustahkamlash bosqichida mantiqiy va nazorat o'yinlaridan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Ikkinchi muhim jihat o'yinlarni to'g'ri tashkil etishdir. O'yin qoidalari aniq va tushunarli bo'lishi, barcha o'quvchilar faol ishtirok etishi uchun sharoit yaratilishi kerak. O'qituvchi o'yin jarayonini boshqarib borishi, o'quvchilarni rag'batlantirishi va

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

ularning faolligini qo‘llab-quvvatlashi zarur.

Uchinchi omil o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olishdir. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun qisqa, qiziqarli va harakatga boy o‘yinlar samaraliroq hisoblanadi. Shu bois o‘yinlar turli faoliyat turlarini o‘z ichiga olishi va o‘quvchilarni zeriktirib qo‘ymasligi lozim.

To‘rtinchi omil ijobiy psixologik muhit yaratishdir. O‘yin jarayonida o‘quvchilar o‘zlarini erkin his etishlari, xato qilishdan qo‘rqmasliklari muhimdir. Do‘stona va qo‘llab-quvvatlovchi muhit o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi va ularni yanada faolroq bo‘lishga undaydi.

Beshinchi omil baholash tizimini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yishdir. Didaktik o‘yinlar jarayonida faqat natijani emas, balki o‘quvchilarning ishtiroki va harakatini ham baholash muhimdir. Rag‘batlantirish, maqtov va kichik mukofotlar o‘quvchilarning qiziqishini yanada oshiradi.

Shuningdek, didaktik o‘yin metodlari fanlararo integratsiyani ta‘minlashda ham muhim vosita hisoblanadi.. Turli fan elementlarini birlashtirgan o‘yinlar orqali o‘quvchilarda yaxlit bilim va tushunchalar shakllanadi. Masalan, matematika va ona tili elementlarini birlashtirgan o‘yinlar o‘quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich ta‘limda didaktik o‘yin metodlaridan foydalanish o‘quvchilarning bilim olish jarayonini samarali va qiziqarli tashkil etishga yordam beradi. O‘qituvchining pedagogik mahorati, o‘yinlarni to‘g‘ri tanlash va tashkil etish, ijobiy muhit yaratish hamda o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish ushbu metodlarning samaradorligini belgilovchi asosiy omillar hisoblanadi. Didaktik o‘yinlar nafaqat bilim berish vositasi, balki o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta‘minlovchi muhim pedagogik yondashuvdir.

“So‘z turkumlari” didaktik o‘yini

Bu jarayonda o‘quvchilarning grammatik bilimlarini mustahkamlash, xususan,

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

soʻz turkumlarini ajrata olish koʻnikmalarini rivojlantirish maqsadida “Soʻz turkumlari” nomli didaktik oʻyin metodidan foydalanildi. Mazkur oʻyin mozaika (pazl) shaklida tashkil etilib, unda turli soʻzlar berilgan boʻlib, oʻquvchilardan ularni tegishli soʻz turkumlariga ajratish talab etiladi. Oʻyinning asosiy sharti-har bir soʻz turkumini belgilangan rang asosida ajratishdan iborat:

- ✓ otlar — koʻk rangda,
- ✓ feʻllar — qizil rangda,
- ✓ sifatlar — yashil rangda,
- ✓ sonlar — sariq rangda ifodalanadi.

Dars jarayonida oʻquvchilarga mozaika shaklidagi topshiriq tarqatildi. Har bir oʻquvchi berilgan soʻzlarni diqqat bilan oʻqib chiqib, ularning qaysi turkumga mansubligini aniqlaydi va mos rang bilan belgilaydi.

Oʻyin quyidagi bosqichlarda amalga oshirildi:

- Oʻqituvchi tomonidan oʻyin qoidalari tushuntirildi;
- Oʻquvchilar mustaqil ravishda topshiriqni bajardilar;
- Natijalar jamoaviy tarzda tekshirildi;
- Xatolar ustida ishlash amalga oshirildi.
- Qoʻllanilgan metodlar

Mazkur oʻyinni tashkil etishda quyidagi metodlardan foydalanildi: interfaol oʻqitish metodi, mustaqil ish metodi, vizual (koʻrgazmali) metod, ranglar asosida oʻrganish metodi, oʻyin texnologiyasi.

Ushbu didaktik oʻyin oʻquvchilarda quyidagi koʻnikmalarni rivojlantirishga xizmat qildi:

1. soʻz turkumlarini farqlash va tasniflash;
2. mantiqiy fikrlashni rivojlantirish;
3. diqqat va tezkorlikni oshirish;
4. mustaqil ishlash koʻnikmasini shakllantirish;

5. darsga bo‘lgan qiziqishni kuchaytirish.

Shuningdek, ranglar orqali o‘rganish usuli o‘quvchilarning eslab qolish qobiliyatini oshirishga yordam berdi. O‘yin jarayonida o‘quvchilar faol ishtirok etib, dars jarayoniga katta qiziqish bilan yondashdilar.

Tajriba natijalariga ko‘ra, didaktik o‘yin asosida o‘tilgan darslarda o‘quvchilarning mavzuni o‘zlashtirish darajasi an’anaviy darslarga nisbatan yuqori ekanligi kuzatildi. O‘quvchilar so‘z turkumlarini tez va to‘g‘ri ajrata boshladilar.

BAJARUVCHI: _____ SANA: _____

SO‘Z TURKUMLARI

Ko‘rsatma: Mozaikani bo‘yashda tegishli ranglardan foydalaning.

Otlar : Ko‘k • Fe‘llar : qizil • Sifatlar : yashil • Sonlar : sariq

inson	raqsga tushmoq	it	yig‘lamoq	qush	yurmoq
qizil	yetti	mamnun	semiz	uzun	eshik
o‘yinchoq	qattiq	oltinchi	xushbichim	jahldor	o‘ylamoq
yumoq	baxtli	chumchuq	kulguli	sakkizta	taxta
o‘yin	kalta	o‘n	sabri	oq	ichyapti
sakramoq	Lola	o‘ynagan	Toshkent	o‘tiradi	qalam

XULOSA

Umuman olganda boshlang‘ich ta‘lim jarayonida didaktik o‘yin texnologiyalaridan foydalanishning amaliy jihatlari, ularning dars jarayonidagi o‘rni

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

hamda samaradorligini oshirish omillari atroflicha tahlil qilindi. Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, didaktik o'yin texnologiyalari nafaqat nazariy jihatdan asoslangan pedagogik yondashuv, balki amaliyotda yuqori natija beruvchi samarali ta'lim vositasi hisoblanadi.

Bobning birinchi qismida didaktik o'yinlar asosida tashkil etilgan dars namunalari tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, didaktik o'yinlar qo'llanilgan darslar o'quvchilar uchun qiziqarli, mazmunan boy va samarali tashkil etiladi. Bunday darslarda o'quvchilar faol ishtirokchi sifatida qatnashib, bilimlarni mustaqil ravishda egallashga intiladilar. O'yin elementlari asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning diqqatini jamlash, ularning bilishga bo'lgan qiziqishini oshirish va bilimlarni mustahkam o'zlashtirishga xizmat qiladi. Shuningdek, o'yin jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlari inobatga olinib, har bir o'quvchining faolligini ta'minlashga erishiladi.

Bobning keyingi qismida didaktik o'yin texnologiyalarining samaradorligi tahlil qilindi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, didaktik o'yinlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning bilimlarni o'zlashtirish darajasini yaxshilaydi hamda mustaqil va mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'yin jarayonida o'quvchilar o'z fikrlarini erkin bayon etishga, muammoli vaziyatlarni hal etishga va jamoaviy faoliyatda ishtirok etishga o'rganadilar. Bu esa ularning nafaqat bilim darajasini, balki ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Shuningdek, didaktik o'yin texnologiyalaridan foydalanish samaradorligini oshirish omillari tahlil qilindi. Ushbu tahlillar asosida didaktik o'yinlarning samarali qo'llanishi bir qator pedagogik shart-sharoitlarga bog'liq ekanligi aniqlandi. Jumladan, o'qituvchining kasbiy mahorati, o'yinlarni to'g'ri tanlash va dars maqsadiga moslashtirish, o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish, ijobiy psixologik muhit yaratish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim omillar sifatida belgilandi. Ayniqsa, o'qituvchining ijodkorligi va innovatsion yondashuvi didaktik o'yinlarning samaradorligini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga

ega ekanligi ta'kidlandi.

Shuningdek, didaktik o'yin texnologiyalari boshqa zamonaviy pedagogik yondashuvlar, jumladan, so'rovga asoslangan ta'lim va loyihaga asoslangan ta'lim bilan uyg'unlashgan holda qo'llanilganda yanada yuqori natija berishi aniqlandi. Bu esa o'quvchilarning bilimlarini hayotiy vaziyatlarda qo'llay olish, mustaqil izlanish olib borish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'lim jarayonida didaktik o'yin texnologiyalaridan samarali foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini faollashtiradi, ularning har tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi hamda ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Shu bois didaktik o'yin texnologiyalari zamonaviy ta'limning muhim va ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni. 23-sentyabr 2020-yil.
2. Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz.-T.: O'zbekiston, 2017. 488-b.
3. Jalilov Z. B. 9-12 asrlarda Sharq mutafakkirlari yaratgan tarbiyaviy qadriyatlardan oliy pedagogik ta'lim jarayonida foydalanish texnologiyalarini takomillashtirish. Dissertatsiya - Toshkent - 2018. 200 b.
4. Abdullayev F. Pedagogikada didaktik o'yinlar: nazariya va amaliyot / F. Abdullayev. - Toshkent: Fan, 2012. - 220 b.
5. Azizxodjayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.- T.:TDPU,2003.
6. Alijonova I. O'quv portfoliosi-bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy Kompetentlikni shakllantirish vositasi sifatida /Pedagogik ta'lim j .-T.:2012, 4-son. - 46-b.
7. O'.Q.Tolipov, M.Usmonboyeva Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

asoslari. O'quv qo'llanma.-T.:Fan 2006.

8. Davlatov A. Didaktik o'yinlarning ta'lim jarayonidagi o'rni / A. Davlatov. - Toshkent: O'qituvchi, 2018. — 180 b.
9. Yuldashev A. Ta'limda interaktiv metodlar: didaktik o'yinlar va ularning o'rni / A. Yuldashev. - Toshkent: Universitet, 2015. - 150 b.
10. Tursunov S. Bolalar ta'limida didaktik o'yinlar va ularning samaradorligi / S. Tursunov. - Samarkand: Samarqand universiteti, 2020. - 210 b.
11. Mammadov I. Didaktik o'yinlar: o'quvchi faolligini oshirishning usuli sifatida / I. Mammadov. - Baku: Elm, 2014. - 190 b.
12. Sharipov A. O'quv jarayonida didaktik o'yinlarning o'rni va pedagogik ahamiyati / A. Sharipov. - Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti, 2016. - 200 b.
13. Ko'chkarov B. Ta'lim metodikasi va didaktik o'yinlar / B. Ko'chkarov. - Toshkent: Akademiya, 2017. - 175 b.
14. Karimova G. Didaktik o'yinlar: bolalar tarbiyasidagi o'rni / G. Karimova. - Toshkent: O'qituvchi, 2019. - 160 b.
15. Abduqodirov A., Pardayev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. -T.: Iste'dod, 2018.
16. Karimova, V. M., & Akramova, F. A. (2000). Psixologiya (ma'ruzalar matni). Nodira Alavutdinova, Muqaddas Abdurahmonova.
17. Murodova.S Boshlang'ich sinflarda so'z turkumlarini o'rgatish metodikasi.
18. Ona tili o'qitish metodikasi. Boshlang'ich ta'lim fakulteti talabalari uchun darslik./K.Qosimova/,S.Matchonov, X,G'ulomova, Sh.Yo'ldoshova, Sh. Sariyev Toshkent: Bayoz, 2022.

